

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

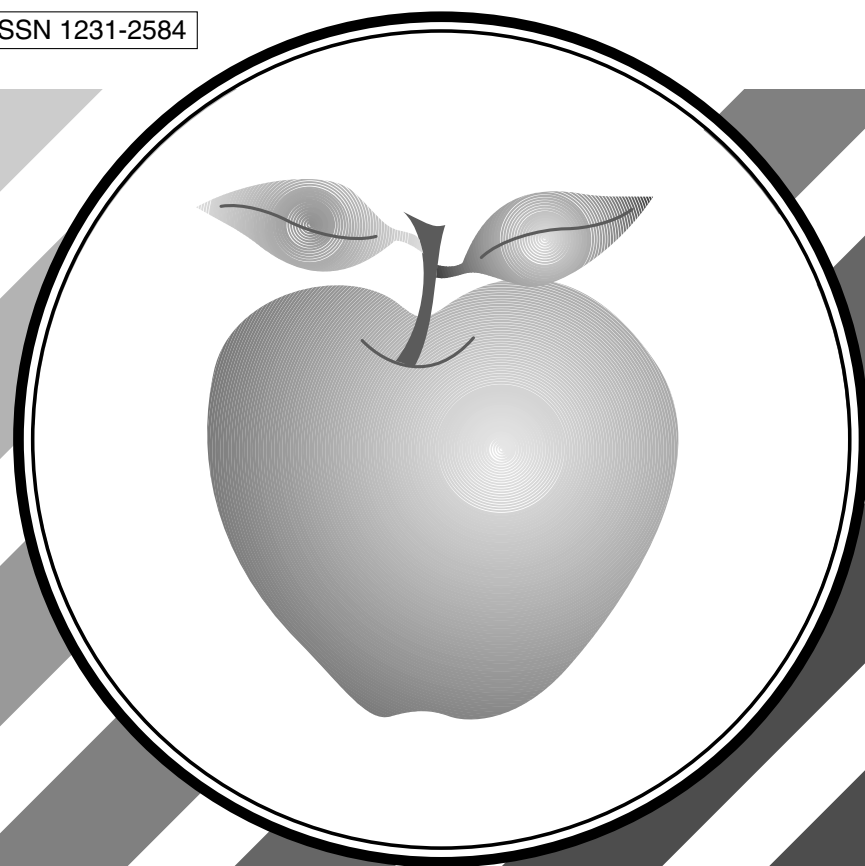
NR
18

RYNEK OWOCÓW I WARZYW

stan i perspektywy

ISSN 1231-2584

**RAPORTY
RYNKOWE**

LIPIEC 2001

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja i rynek owoców
 1. Produkcja – *B. Nosecka*
 2. Przetwórstwo – *B. Nosecka, I. Szczepaniak*
 3. Handel zagraniczny – *B. Nosecka*
 4. Ceny detaliczne i spożycie – *E. Rosiak*
- III. Produkcja i rynek warzyw
 1. Produkcja – *B. Nosecka*
 2. Przetwórstwo – *B. Nosecka*
 3. Handel zagraniczny – *A. Bugała, B. Nosecka*
 4. Ceny detaliczne i spożycie – *E. Rosiak*

**Przy publikowaniu fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: 827-36-64

AUTORZY:

dr Bożena Nosecka

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 553

mgr Anna Bugała

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 440

dr inż. Ewa Rosiak

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 595

mgr Iwona Szczepaniak

- Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 770

Raport zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 19.06.2001 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w listopadzie 2001 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek ziemi rolniczej /4/ • lipiec 2001,
2. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /20/ • październik 2001,
3. Rynek pasz /10/ • październik 2001,
4. Rynek mięsa /21/ • październik 2001,
5. Rynek mleka /21/ • październik 2001,
6. Rynek drobiu i jaj /20/ • październik 2001,
7. Rynek zbóż /21/ • listopad 2001,
8. Rynek ziemniaka /20/ • listopad 2001,
9. Rynek rzepaku /20/ • listopad 2001,
10. Rynek owoców i warzyw /19/ • listopad 2001,
11. Rynek cukru /20/ • grudzień 2001,
12. Popyt na żywność /2/ • grudzień 2001,
13. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /14/ • grudzień 2001.

1. Według oficjalnych statystyk produkcja owoców wyniosła w 2000 r. ok. 2,2 mln ton i była niższa niż w roku poprzednim o ok. 6%. Mniejsze były zbiory jabłek, wiśni i większości owoców jagodowych. Wyższa była natomiast produkcja gruszek, czereśni i śliwek. Zdaniem autorów wyjątkowo wysoka w ubiegłym roku produkcja jabłek w sadach przydomowych wpłynęła na ukształtowanie się zbiorów tych owoców, a w konsekwencji globalnych zbiorów owoców na poziomie wyższym niż w 1999 r. W 2000 r. łączna produkcja warzyw gruntowych i spod osłon wyniosła 5,9 mln ton i była wyższa niż w roku poprzednim o 4,7%. Zbiory warzyw gruntowych wzrosły z 5,3 do 5,5 mln ton, natomiast produkcja spod osłon zmniejszyła się o 2,1% i powróciła do poziomu z 1998 r. Spośród podstawowych warzyw gruntowych niższe były jedynie zbiory pomidorów i ogórków.

2. W 2000 r. wyższe niż w roku poprzednim były ceny skupu porzeczek czarnych i malin, a spośród warzyw gruntowych – ogórków i pomidorów. Mimo spadku zbiorów, mniejsze, w wyniku obniżenia cen eksportowych przetworów z tych owoców, były ceny truskawek, wiśni i agrestu. Niższe notowania w eksporcie oraz duża podaż do przetwórstwa zdecydowały też o niemal trzykrotnym w stosunku do roku poprzedniego spadku cen jabłek przemysłowych. Niższe o ok. 30% były też ceny jabłek deserowych. Wyższa produkcja wpłynęła na obniżenie cen gruszek i czereśni. Po wyższych ubiegłorocznych zbiorach niższe były też ceny kalafiorów, a także marchwi, buraków, kapusty i cebuli. Ceny skupu tych warzyw niewiele przekraczały niski poziom po rekordowych zbiorach w 1998 r. W 2000 r. ekonomiczne warunki produkcji były bardzo korzystne dla producentów porzeczek czarnych, malin i ogórków. Zmniejszyły się natomiast znacznie, w wyniku równoczesnego spadku zbiorów i cen, dochody producentów truskawek, wiśni, agrestu, a przede wszystkim jabłek w sadach towarowych.

3. W 2000 r. nastąpiło znaczne pogorszenie wyników finansowych w przemyśle owocowo-warzywnym.

Relacje strat brutto i netto do przychodów wyniosły odpowiednio -4,3 i -4,8%. Wskaźniki te były gorsze niż w pozostałych branżach przemysłu spożywczego. Ujemna była również akumulacja kapitału. Mimo pogorszenia kondycji ekonomicznej branży i ograniczenia działalności przez wiodącą w kraju firmę przetwórstwa produktów ogrodnich, poziom owoców i warzyw przekraczał poziom roku poprzedniego, a niższy był jedynie w odniesieniu do produktów, których zbiory były mniejsze niż w 1999 r.

4. Łączna produkcja przetworów owocowych i warzywnych (przetwory gotowe i koncentrat jabłkowy) szacowana jest w 2000/01 r. na ok. 1,8 mln ton wobec 1,7 mln ton w sezonie poprzednim. O wzroście produkcji zdecydowało zwiększenie z ok. 75 do rekordowego poziomu 185-190 tys. ton produkcji koncentratu jabłkowego. Łączna produkcja mrozonek utrzymała się na poziomie 500-510 tys. ton, przy czym była to wypadkowa zwiększenia do rekordowego poziomu ok. 270 tys. ton produkcji mrożonych warzyw i spadku z ok. 265-270 do 235-240 tys. ton produkcji mrożonych owoców (głównie truskawek). Produkcja soków pitnych i napojów, z uwagi na zahamowanie popytu na rynku krajowym, utrzymała się na poziomie z 1999/2000 r., tj. ok. 715-720 tys. ton. Spośród pozostałych, mniej liczących się produktów niższa niż w sezonie poprzednim była produkcja ogórków konserwowych i koncentratu pomidorowego, a wyższa dżemów, marmolad i powideł oraz kiszzonej kapusty.

5. W sezonie 2000/01 obniżyły się zarówno wpływy z eksportu jak i wydatki na import owoców, warzyw i ich przetworów. W wyniku jednak większego spadku wartości importu niż eksportu, ujemne saldo obrotów całą tą grupą towarową obniżyło się ze 114 do ok. 105-107 mln USD. Na ocenianym na ok. 15-16 mln USD spadku wpływów z eksportu zaważyło zmniejszenie wartości sprzedaży owoców mrożonych – a przede wszystkim truskawek. Niższe były również wpływy z eksportu jabłek. Wyższa natomiast była wartość sprzedaży koncentratu jabłkowego,

mrożonych warzyw, a także świeżych i schłodzonych owoców jagodowych i wiśni.

Szacowane na ponad 20-25 mln USD zmniejszenie wydatków na import to głównie rezultat mniejszej wartości przywozu bananów, zagęszczonych soków owocowych (głównie koncentratu pomarańczowego i jabłkowego). Wyższy natomiast był przywóz owoców cytrusowych, puszkowanych owoców południowych, ogórków i pomidorów oraz przetworów z pomidorów, głównie koncentratu.

Ceny większości importowanych produktów świeżych były wyższe niż w sezonie 1999/2000, natomiast obniżyły się, w wyniku dużych zapasów na rynkach światowych, ceny przetworów z owoców południowych. W eksporcie niższe były zarówno ceny produktów świeżych jak i przetworzonych – a zwłaszcza podstaw polskiego eksportu, tj. mrożonych truskawek, jabłek i jabłkowego koncentratu. Zniesienie od 1 stycznia 2001 r. ceł w eksporcie do UE nie znalazło odzwierciedlenia w zwiększeniu cen lokowanych w tym ugrupowaniu polskich mrozonek, koncentratów czy przetworów warzywnych.

6. W sezonie 2000/01 średnie ceny detaliczne owoców świeżych, a przede wszystkim jabłek oraz większości warzyw były niższe niż w sezonie poprzednim. Ceny produktów ogrodnich hamowały więc wyraźnie wzrost inflacji. Równocześnie spadek cen, przy wyższych zbiorach krajowych, zdecydował o zwiększeniu konsumpcji owoców i warzyw. Biorąc pod uwagę wyniki badań budżetów gospodarstw domowych szacować można, że w 2000/01 r. spożycie owoców świeżych i ich przetworów zwiększyło się w przeliczeniu na 1 mieszkańca z 46,5 do ok. 50 kg (bez konsumpcji poza gospodarstwami domowymi). Decydujący był tu wzrost spożycia jabłek. Natomiast spożycie owoców jagodowych i południowych było niższe niż w sezonie poprzednim. Spożycie warzyw i ich przetworów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosło z ok. 66 do 68 kg, a wg ocen bilansu ze 122 do 123 kg.

7. Według prognozy uwzględniającej przebieg warunków meteorologicznych do końca drugiej dekady czerwca, produkcja owoców w 2001 r. wyniesie 2,7 mln ton i będzie o 21% wyższa niż w roku poprzednim. Wyższe będą zbiory jabłek w sadach towarowych¹, a także wiśni i większości owoców jagodowych. W przypadku utrzymania również latem i jesienią korzystnych warunków dla uprawy warzyw, zbiory mogą być równie wysokie jak rok wcześniej, mimo spadku powierzchni uprawy.

W 2001 r. wyższe niż w roku poprzednim będą przypuszczalnie ceny skupu malin i gruszek. Mimo wzrostu produkcji w sadach towarowych, ceny jabłek deserowych w 2001/02 r. nie powinny być mniejsze od niskiego poziomu z sezonu poprzedniego. Niższe natomiast, po trzech latach

wzrostu, będą ceny porzeczek czarnych. Obniżą się także ceny wiśni. Ceny truskawek spadły z 1,4 do 0,9 zł/kg i był to czwarty z rzędu rok spadku cen tych owoców. Zmniejszenie cen truskawek i wiśni jest rezultatem niższego poziomu ofert na przetwory z tych owoców na zagranicznych rynkach zbytu, a także wpływającego w dużym stopniu na ceny płacone przez zakłady przetwórcze bardzo wysokiego w I połowie roku kursu złotego wobec walut europejskich.

Przy utrzymaniu wysokiego kursu złotego do walut obcych pogorszy się nie tylko sytuacja dochodowa dostawców surowca, ale także ich przetwórców, a w konsekwencji pogorszy się, i tak już bardzo zła, kondycja finansowa branży owocowo-warzywnej. Mimo to, przynajmniej na poziomie sezonu 2000/01 utrzyma się prze-

twórstwo owoców miękkich, a w konsekwencji produkcja mrożonek. Niższa natomiast może być, w wyniku mniejszej podaży z sadów przydomowych, produkcja koncentratu jabłkowego. W wyniku spodziewanych relatywnie niskich cen w eksporcie większości produktów i spadku wolumenu sprzedaży koncentratu jabłkowego wpływy z eksportu owoców i ich przetworów mogą nie być wyższe niż w 2000/01 r. W rezultacie spodziewanego wzrostu cen owoców cytrusowych i soków zagęszczonych przynajmniej na poziomie z 2000/01 r. utrzymują się wydatki na import owoców i ich przetworów. Ujemne saldo obrotów, podobnie jak w dwóch poprzednich sezonach, przekraczać może 100 mln USD.

¹ Zdecydowanie niższa będzie natomiast produkcja w sadach przydomowych.

SUMMARY

1. According to official statistics fruit production in the year 2000 was about 6% down from the previous year and totalled about 2,2 mill tons. The decline in crops concerned apples, cherries and majority of berry crops. On the other hand the production of pears, plums and sweet cherries increased. However the authors of the report are convinced that exceptionally high production of apples in small orchards last year pushed up total apple crops and thus overall fruit production above the level recorded in 1999. The production of vegetables from covers and ground vegetables totalled 5,9 mill tons and was up by 4,7%. The crops of ground vegetables increased from 5,3 to 5,5 mill tons while the crops of vegetables out of covers declined by 2,1% to the level observed in 1998. Only the crops of tomatoes and cucumbers were subject to a decline among the ground vegetables.

2. Procurement prices of black berry, raspberry and ground tomatoes and cucumbers in the year 2000 were higher as compared to the previous year. Besides lower crops but in result of decline in export prices procurement prices of strawberries, cherries and gooseberry declined. Also lower quotations of export prices led to a 3-time decline in the prices of apples for processing. The prices of apples for consumption were also recorded 30% below the level observed previously. Reflecting increase in production the prices of pears and sweet cherries declined. Similarly the prices of cauliflower, carrots, red beet, cabbage and onions declined for the same reason and just slightly exceeded the level observed after a record crop in 1998. Economic conditions of the production in the year 2000 were very favourable for the producers of black berry, raspberry and cucumbers. On the other hand deterioration in this respect was observed in case of strawberries, cherries, gooseberries and large scale apple orchards, which resulted from both decline in prices as well as decline in production.

3. In the year 2000 fruit and vegetable processing industry showed substantial deterioration of financial results. The ratios of gross and net losses

to generated revenue amounted -4,3 and -4,8% respectively. The balance of capital account was also negative. Besides worsening economic performance of the entire branch and limited activities of the largest processor, the procurement of fruit and vegetables exceeded the level observed in 1999 and was lower just in case of the products with lower crops in the year 2000.

4. Total production of the products manufactured out of fruits and vegetables (final products and apple concentrate) in the season of 2000/01 is estimated at about 1,8 mill tons versus 1,7 mill tons in the previous season. The increase in the production of fruit and vegetable products results from a record level of the production of apple concentrate (from 75 to about 185-190 thousand tons). Total production of frozen products remained unchanged at the level of 500-510 thousand tons. It reflected a record increase (to about 270 thousand tons) in frozen vegetable production, which overcompensated decline in the production of frozen fruits from (mainly strawberries) some 265-270 to about 235-240 thousand tons. Due to limited demand on domestic market, the production of juices and beverages remained unchanged from the 1999/00 season, i. e. at the level of 715-720 thousand tons. Regarding other, lesser important products, decline in production was observed in case of canned cucumbers and tomato concentrate, while the production of jams, marmalades, and sauerkraut decreased.

5. In the season of 2000/01 the revenue on exports as well as the expenditure on imports of fruits, vegetables and their products declined. However the decline of import value exceeded the decline in the value of exported products. Therefore the negative balance of trade in fruit and vegetables improved from 114 to about 105-107 mill USD. Estimated at 15-16 mill USD decline in the value of exports resulted from lower level of frozen fruit exports (mainly strawberries). The value of apple exports was also lower than previously. But the value of exported apple concentrate,

frozen vegetables, fresh and chilled berry fruits and cherries increased.

Decline in import expenditure estimated at some 20-25 mill USD reflects decrease in imports of bananas, condensed fruit juices (mainly orange and apple concentrates). On the other hand the imports of fresh and canned tropical fruits, cucumbers, tomatoes and tomato products (mainly tomato concentrate) increased.

The prices of majority of imported fresh products were higher than in the 1999/00 season. On the other hand due to accumulated large stocks the world prices of the products manufactured out of tropical fruits declined. As regards exports, the prices of fresh and processed products (particularly basic Polish exportable commodities such as frozen strawberries, apples, apple concentrate) declined. The abolishment of customs duties on exports to the EU since the 1st of January 2001 has not been reflected in increase of the prices of frozen products, concentrates or vegetable products exported to this destination.

6. Average retail prices of fresh fruits, in particular apples, were lower than in the previous season. Thanks to this they hampered the inflation rate. Accordingly having higher crops the decline of the prices led to increase in domestic consumption of fruits and vegetables. According to the results of household budgets research the consumption of fresh and processed fruits in the 2000/01 season increased from 46,5 to about 50 kg per capita (excluding off house consumption). The increase in apple consumption was of crucial importance in this respect, while the consumption of berry fruits and tropical fruits declined. Per capita vegetable consumption in the season of 2000/01 increased from 66 to 68 kg and according the balance sheet figures from 122 to 123 kg.

7. Taking into account weather forecast considering the latest second decade of July, the authors forecast fruit production in the year 2001 at 2,7 mill tons, which would be 21% up from the year 2000. The increase would concern the crops of apples in lar-

ge-scale orchards¹, cherries and majority of berry fruits. If reasonable weather conditions remain in the summer and autumn, besides decline in the area planted, vegetable crops may total at the same level as previously.

Procurement prices of raspberries and pears in the year 2001 are likely to increase. In spite of rising production in large-scale orchards the prices of apples for consumption in the season 2001/02 should not fall below low level observed in the previous season. On the other hand following 3 years of increase black berry prices in the season 2001/02 are expected to decline.

Cherry prices are expected to decline as well. Strawberry prices decli-

ned from 1,4 to 0,9 PLN/kg for the fourth consecutive season, which results from lower level of prices on the world market.

If high exchange rate of PLN versus other currencies declines, financial situation as well of the suppliers of raw material as the processors will deteriorate. In consequence of that already worse the economic performance of entire fruit and vegetable processing branch may deteriorate. In spite of that the volume of soft fruit processing and hence frozen berry production are expected to remain at least at the level recorded in the 2000/01 season. On the other hand due to lower supplies from small-scale orchards the production of apple concentrate is forecast to decline.

Reflecting expected decrease in export prices of majority of the products and decline in the volume apple concentrate sales the revenue on exports of fruits and fruit products should not exceed the level observed in the 2000/01 season. Due to projected increase in the prices of tropical fruits and concentrated juices the value of imports of fruits and fruit products are likely to remain at least at the level observed previously.

The negative balance of foreign trade similarly to the two preceding seasons may exceed 100 mill USD.

¹ The production in small-scale orchards will significantly decline